

виглядом захисту – найбільш розповсюджена форма паразитування на комерційних структурах. Злочинці, погрожуючи знищенням матеріальних цінностей комерційного підприємства, фізичною розправою над його працівниками, вимагають великі суми грошей за забезпечення функціонування підприємства (взяття його під охорону) [2, с. 8-10].

**Список використаних джерел:**

1. Насильницькі вимагання майна в Україні: кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання: монографія / М.Г. Колодяжний; за ред. В.В. Голіни. – Х.: Кроссрод, 2010. – 288с.
2. Виявлення і розкриття кваліфікованих видів вимагань вчинених учасниками організованих груп та злочинних організацій: метод. рекомендації; кол. авт. Дніпро: ДДУВС, 2023, 50с.
3. Ухвала суду №96719998, 30.04.2021, Київський районний суд міста Харкова / <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/96719998/>.

**Бойко Олексій Павлович**

доцент кафедри кримінального процесу  
та стратегічних розслідувань  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ,  
кандидат юридичних наук

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ У  
КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ**

16 листопада 2021 року був прийнятий ЗУ «Про медіацію» № 1875-ІХ [1]. Прийняття цього закону дало потужний імпульс розвитку медіації в нашій державі, початок формування нового правового інституту та становлення нової професійної спільноти.

Водночас слід зазначити, що медіація досі не стала звичним та традиційним способом вирішення та врегулювання правових спорів. Практика запровадження процедури медіації у кримінальному провадженні України на сьогодні відсутня. Це перш за все пов'язано з тим, що при прийнятті ЗУ «Про медіацію» законодавець не передбачив зміни до Кримінального процесуального кодексу України від 13 квітня 2012 року щодо здійснення медіації у кримінальному провадженні [2].

Про сутність і значення процедури медіації у кримінальному провадженні України, її переваги перед іншими способами вирішення конфліктів повинна бути поінформована переважна більшість населення. Низька поінформованість населення може призвести до того, що громадяни та посадові посадові особи не знатимуть значення терміна "медіація" та порядку її проведення у кримінальному провадженні. Ситуація, що може скластися,

пов'язана з низкою об'єктивних і суб'єктивних факторів, частину яких пропонуємо розглянути далі.

Низька поінформованість суспільства про процедуру медіації. Також слід зазначити, що низька інформованість ЗУ «Про медіацію» не дає повного уявлення про специфіку цієї процедури.

Так, відповідно до ст. 1 ЗУ «Про медіацію» використовуються такі основні поняття:

- медіатор – спеціально підготовлена нейтральна, незалежна, неупереджена фізична особа, яка проводить медіацію;

- медіація – позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів;

- правила проведення медіації – порядок та методика проведення медіації, права та обов'язки учасників медіації, визначені договором про проведення медіації або затверджені суб'єктом, що забезпечує проведення медіації, відповідно до вимог ЗУ «Про медіацію» [1];

- та ін.

Звісно ж, що наведені визначення недостатньо відбивають специфіку медіації. Аналіз норм Закону дозволяє виділити такі ознаки медіації у кримінальному провадженні: 1) медіація є процедурою у кримінальних провадженнях з метою примирення потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим); 2) медіація вимагає залучення до її проведення третьої незалежної особи як посередника для сприяння сторонам у прийнятті взаємоприйняттого рішення (медіатора).

На жаль, подальший аналіз Закону не дозволяє дати докладної характеристики названих ознак.

Так, говорячи про першу ознаку, необхідно зазначити, що будь-яка процедура є послідовним порядком вчинення певних дій, а кримінальна процесуальна процедура – послідовний порядок скоєння певних кримінальних провадженнях. Звісно ж, що медіація відноситься до юридичних процедур врегулювання будь-яких конфліктів, у тому числі цивільних, сімейних, трудових, господарських, адміністративних, а також у справах про адміністративні правопорушення а також у кримінальних провадженнях, але разом з тим чомусь не отримує своєї деталізації в нормативному правовому акті, який, по суті, покликаний її врегулювати. Безумовно, у законі йдеться про певні елементи процедури, зокрема, вказується на необхідність укладання медіаційної угоди (письмова угода учасників правовідносин про спосіб врегулювання всіх або певних конфліктів (спорів), які виникли або можуть виникнути між ними, шляхом проведення медіації) [1]; Хоча виходячи з аналізу КПК України законодавець не закріпив чіткої процедури медіації у кримінальному провадженні [2].

Законодавцем у ЗУ «Про медіацію» визначено зміст договору про

проведення медіації, до якого відносяться строки та місце проведення медіації, порядок та підстави припинення медіації, однак у законі нічого не йдеться про порядок процедури, про послідовність дій, про так звані стадії процедури медіації. У ч. 1 ст. 17 цього Закону зазначається, що медіація проводиться медіатором (медіаторами) з дотриманням вимог закону, договору про проведення медіації, правил проведення медіації та норм професійної етики медіатора.

Друга ознака – участь третьої фізичної особи (або третьої сторони), яка залучається сторонами як посередник для сприяння у прийнятті рішення на основі взаємоприйнятних умов. Закон пред'являє певні вимоги до цієї категорії фахівців: зокрема, відсутність судимості, повна дієздатність та ін. Але в законі не вказується, за рахунок яких прийомів та способів медіатор врегулює суперечку. Якщо говорити про медіатора у кримінальному провадженні, то законодавець у КПК України не закріпив такого суб'єкта.

Отже, проаналізувавши означене вважаємо для запровадження медіації у кримінальному провадженні України необхідно: 1) Закріпити в КПК України окрему главу щодо здійснення медіації у кримінальному провадженні, в якій передбачити порядок проведення та залучення медіатора, підстави початку та припинення медіації у кримінальному провадженні) 2) Передбачити в КПК України такого суб'єкта кримінального провадження як медіатора з чітким визначенням прав і обов'язків.

#### **Список використаних джерел:**

1. Про медіацію : Закон України від 16 листопада 2021 року № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 15.05.2023).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 15.05.2023).

**Воліков Тарас Анатолійович**  
кандидат юридичних наук,  
докторант кафедри криміналістики  
та домедичної підготовки  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ

### **ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ**

Методика розслідування злочинів проти власності, як зазначалось нами раніше, є комплексною міжвидовою методикою [1, с. 115-118]. Будь-яка криміналістична методика має певну структуру, початковим елементом якої є